

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Warszawa, 7. 11. 2013 r.

RPO-728151 - I/13/AWO

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Pan

Stanisław Kalemba

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

ul. Wspólna 30

00 - 930 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęły skargi Muzułmańskiego Związku Religijnego w RP oraz Europejskiego Związku Żydów w sprawie przepisów obowiązujących w Polsce w kwestii uboju rytualnego. Otrzymane przez Rzecznika skargi zawierają między innymi wnioski o zbadanie obowiązujących przepisów w tej materii co do ich zgodności z Konstytucją RP.

W kontekście powyższego zauważyć trzeba, że kwestię dotyczącą uboju rytualnego na terytorium Polski do dnia 31 grudnia 2012 r. regulował przepis § 8 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 grudnia 2004 r. w sprawie kwalifikacji osób uprawnionych do zawodowego uboju oraz warunków i metod uboju i uśmiercania zwierząt (Dz. U. Nr 205, poz. 2102 ze zm.). Przepis ten został jednak uznany przez Trybunał Konstytucyjny, na skutek wniosku Prokuratora Generalnego, za niezgodny z art. 34 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r., Nr 106, poz. 1002 ze zm.), a przez to także niezgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP (wyrok TK z dnia 27 listopada 2012 r., sygn. akt U 4/12). Zwrócić uwagę trzeba, że już Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu do powołanego powyżej orzeczenia zaznaczył, że od 1 stycznia 2013 r. nastąpi zmiana stanu prawnego odnosząca się do ocenianej regulacji. Z tym dniem weszło bowiem w życie rozporządzenie Rady (WE) nr 1099/2009 z dnia 24 września 2009 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania (Dz. U. UE L 303 z 18.11.2009, str. 1).

Oznacza to więc, że od dnia 1 stycznia 2013 r. kwestia uboju rytualnego nie jest regulowana wyłącznie przepisami prawa krajowego, ale również przepisami prawa unijnego.

Zgodnie natomiast z art. 4 ust. 4 powołanego rozporządzenia Rady, w przypadku zwierząt poddawanych ubojowi według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne wymogi dotyczące ogłuszania zwierząt przed ich uśmierceniem nie mają zastosowania, pod warunkiem że ubój ma miejsce w rzeźni. Wprowadzając do rozporządzenia odstępstwo od zasady ogłuszania zwierząt przed ich uśmiercaniem ustawodawca unijny uzasadnił je w motywie 18 preambuły do rozporządzenia nr 1099/2009 wskazując, iż w ten sposób respektowana jest wolność wyznania i prawo do uzewnętrzniania religii lub przekonań poprzez uprawianie kultu, nauczanie, praktykowanie i uczestniczenie w obrzędach, co wynika z art. 10 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Podkreślić jednak trzeba, że w tym względzie ustawodawca unijny pozostawił jednocześnie państwom członkowskim pewien margines swobody.

Stosownie bowiem do treści art. 26 ust. 1 rozporządzenia Rady nr 1099/2009, przepisy tego rozporządzenia nie uniemożliwiają państwom członkowskim utrzymania przepisów krajowych, które służą zapewnieniu dalej idącej ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania, a które obowiązują w momencie wprowadzania w życie rozporządzenia Rady. Akt ten zobowiązywał jednak państwa członkowskie do powiadomienia Komisji Europejskiej do dnia 1 stycznia 2013 r. o przepisach krajowych zapewniających dalej idącą ochronę zwierząt podczas ich uśmiercania. Komisja zaś miała poinformować następnie o obowiązywaniu takich przepisów w danym państwie inne państwa członkowskie.

Jak wynika z publicznie dostępnych informacji, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi poinformowało pismem z dnia 28 grudnia 2012 r. Komisję Europejską o obowiązywaniu w Polsce całkowitego zakazu uboju zwierząt bez ogłuszania.

W związku z tym, wskazać trzeba, na co zwróciło również uwagę Rządowe Centrum Legislacji w opinii sporządzonej dla Ministra Administracji i Cyfryzacji, że stan prawny w zakresie korzystania przez kościoły i inne związki wyznaniowe z wolności sumienia i wyznania, w tym z prawa przeprowadzania uboju według szczególnych metod wymaganych przez obrzędy religijne, jest niezwykle skomplikowany. Nie można jednak zapominać, iż za podejmowanie inicjatywy

legislacyjnej w zakresie dotyczącym tej materii odpowiada minister właściwy do spraw rolnictwa i rozwoju wsi.

Dlatego też, w związku z prowadzonym przez Rzecznika Praw Obywatelskich postępowaniem wyjaśniającym, dotyczącym otrzymanych skarg w sprawie uboju rytualnego, działając w oparciu o art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o przesłanie Rzecznikowi Praw Obywatelskich kopii dokumentu notyfikacyjnego (powołane wyżej pismo MRiRW z dnia 28 grudnia 2013 r.) oraz - w przypadku posiadania takiego dokumentu przez Pana Ministra - stanowiska Komisji Europejskiej w sprawie przyjęcia notyfikacji, również kopii takiego pisma.

Ponadto, zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o poinformowanie Rzecznika Praw Obywatelskich, jakie jest stanowisko Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi co do wyłączenia obowiązywania w stosunku do Polski art. 4 ust. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1099/2009 w świetle zgłoszonej notyfikacji. W tym kontekście istotne jest również ustalenie, czy w opinii Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi określenie zawarte w art. 26 ust. 1 rozporządzenia Rady „służą zapewnieniu dalej idącej ochrony” obejmuje także całkowite wyłączenie możliwości legalnego przeprowadzenia uboju rytualnego w Polsce.

Rzecznik Praw Obywatelskich będzie zobowiązany także za poinformowanie czy Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi planuje w najbliższym czasie podjęcie w przedmiocie uboju rytualnego prac legislacyjnych.

Jednocześnie, mając na uwadze konieczność ustosunkowania się przez Rzecznika do wpływających skarg w tej materii, będę wdzięczny Panu Ministrowi za potraktowanie sprawy jako pilnej.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich